

WAARDZEGGER

ZOMER 2020

met o.a. :

- een bewogen 2019...
- geen oeverloop in 2020
- de Nachtpauwoog
- terreinen HWL (3)
- draagt Hermien een Syden...
- agrorand in eigen tuin
- natte voeten in Veenbos
- bomen gered en kapregels
- verslag excursie wintervogels
- 25 jaar KP (2)
- en nog veel meer...

 HWL
Hoekschevaards Landschap

Colofon

Waardzegger is een uitgave van Hoekschewaards Landschap (HWL), vereniging voor behoud en ontwikkeling van natuur en landschap in de Hoeksche Waard, opgericht in 1973.

Versijnt ieder kwartaal
ISSN 1389-7454
Jaargang 13 nr. 2, oplage: 1850
HWL-lidmaatschap € 30,00 per jaar
IBAN-nr. NL48 INGB 0002 9980 08

Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor niet-commercieel gebruik aangewend worden, met bronvermelding.

Ledenadministratie HWL

Postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
Telefoon: 0186 621 888
Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m vrijdag 10.00 – 17.00 uur
Zaterdag en zondag 12.00 – 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Telefoon: 0186 653 512
Beheerder: vacant
nlc@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m vrijdag 14.00 – 17.00 uur
Zaterdag gesloten! Zondag 13.00 – 17.00 uur

www.hwl.nl

Dagelijks bestuur

Els van Veen (voorzitter) 078 618 0691
Tineke Zuidgeest (secretaris) secretariaat@hwl.nl
Richard Baan (penningm.) penningmeester@hwl.nl

Redactie

Piet Schram
Aad Bruijnzeel
Marcus Dekker
redactie@hwl.nl

Aanleveren kopij: eind eerste maand van ieder kwartaal,
per email, uitsluitend in MS-Word, met zowel tekst als foto's in
aparte bijlage, max. 600 woorden en max. 2 foto's per artikel.

Druk

Quadraat Grafimedia B.V.
Vorbereiding verzending
HW Werkt

<https://www.facebook.com/hwlandschap>

https://twitter.com/HW_Landschap

<https://www.instagram.com/hoekschewaardslandschap/>

FSC logo

Redactioneel

Wordt het leven ooit nog zoals het was, vóór het COVID-19 virus de wereld op z'n kop zette?

Die vraag houdt ons allemaal bezig. Als men kijkt naar de gevolgen voor vooral de economie, lijkt dit wel haast onmogelijk. Velen onderwerpen zichzelf nu aan een isolement, sommigen direct gedwongen door besmetting, de meesten zichzelf opleggend als voorzorg. Het vreselijke virus, wat onzichtbaar ronddwaalt, beperkt ons in alles. Wat kunnen we nog wel? In ieder geval de natuur in, zij het individueel, met gepaste afstand. Gelukkig treft de natuur zich helemaal niets aan van deze pandemie. Sterker nog, alle opgelegde beperkingen a.g.v. aanzienlijk minder verkeer, zowel op de weg als in de lucht, zijn zelfs goed voor het milieu: de lucht is schoner dan ooit!

De afgekondigde coronamaatregelen hebben helaas ook gevolgen (gehad) voor onze HWL-activiteiten. De ALV op 12 maart was ongeveer het laatste wat nog is doorgegaan, zij het niet bevredigend; in deze uitgave komen we daar op terug. Spijtig genoeg moest ook de vrijwilligersdag en andere activiteiten worden geannuleerd, waaronder de 30ste oeverloop! Hoewel we in dit nummer (onder voorbehoud) wel een nieuw activiteitenoverzicht hebben opgenomen, is nog maar de vraag of na de verspreiding van deze Waardzegger e.e.a. wel doorgang kan vinden. Houd vooral de berichtgeving op onze website www.hwl.nl en mediaberichten in de gaten. Over verspreiding gesproken. Op onze oproep voor vrijwilligers om de Waardzegger in hun woonplaats rond te brengen, zodat we kunnen bezuinigen op de hoge verzendkosten, hebben circa 35 personen gereageerd! Met deze aanmeldingen zijn we ontzettend blij. Het is nu aan de redactie om de verspreiding zo efficiënt mogelijk te organiseren.

Wat staat er in deze bomvolle zomeruitgave? Naast de al genoemde onderwerpen een enthousiast stuk over de passie vlinders te fotograferen m.b.v. een lichtval. Werkgroep beheer zoemt voor de 3de keer in op een terrein van HWL, ditmaal aan de zuidrand van Strijen. Vanuit Fruit & Sap een stuk over oude apperassen. De Plantenwerkgroep laat ons zien dat je ook gewoon in eigen tuin een agorand kan laten groeien. Dan een bijdrage over de bewustwording van het makkelijk lokaal boodschappen doen bij de boer. Ook een artikel over de hoeveelheid aangespoeld rivierafval die wetenschappelijk worden onderzocht. Eindelijk was er eens een flinke belangstelling voor de activiteit van jeugd & Natuur; een verslag over de tocht door het Veenbos en het knutselen na afloop. Op de middenpagina worden twee prachtige foto's van de werkgroep natuurfotografie besproken. Alle 'ins' en 'outs' rond de bomenkap worden toegelicht door zowel Water Natuurlijk als onze werkgroep planologie & milieu. Tenslotte een verslag over de excursie door de oeverlanden en het 2de deel van de 25-jarige historie van het Klein Profijt. En nog meer... Veel leesplezier!

Foto voorpagina:

Torenvalk, Oudeland van Strijen
(Hilco Fransooijs)

Piet

Van de bestuurstafel...

Even voorstellen...

Hoe ga ik hieraan nu eens invulling geven? Een vraag die me vaker heeft bezig gehouden. Aan het begin van een cursus of training, tijdens een vergadering als nieuwe deelnemer, of zoals nu in de Waardzegger. Nu heb ik tijdens mijn sollicitatieprocedure naar een bestuursfunctie bij HWL uitvoerig het herfstnummer 2019 gelezen. Als relatieve 'buitenstaander' heb ik met veel interesse de diverse artikelen gelezen en ben ik echt enthousiast geworden.

Aan zo'n organisatie als HWL wil ik zeker een maatschappelijke en duurzame bijdrage leveren.

Maar wie ben ik dan, wat doe/deed ik in het dagelijks leven en wat houdt/hield mij dan bezig.

Ik ben **Richard Baan** (61), geboren en getogen in Zwijndrecht en afkomstig uit een tuindersfamilie. Sinds 1982 ben ik woonachtig in 's-Gravendeel waar ook mijn 3 kinderen zijn geboren en opgegroeid. Ik woon hier met veel plezier in een heerlijk rustieke omgeving. Mede door de cultuur, de natuur en niet te vergeten de historische waarden heb ik een goede band met de gastvrije, groene en ook 'natuurlijke' kant van de Hoeksche Waard gekregen. Ik ben niet in de (tuin)voetsporen van mijn voorouders getreden, maar heb ik gekozen voor een carrière in de financiële (bancaire) wereld. Hiervoor heb ik veel (vooral vaktechnische en postdoctorale) opleidingen, cursussen en trainingen gevolgd. Veelal in de avonduren; overdag was ik

namelijk werkzaam in diverse functies bij de Rabobank organisatie. Begonnen als (assistent) accountant, daarna een drietal verschillende (senior) managementfuncties en uiteindelijk mijn loopbaan beëindigd als directeur-bestuurder / vakdirecteur Bedrijfsmanagement bij de Rabobank Goeree Overflakkee. In oktober 2019 ben ik met pensioen gegaan.

Wat heeft mij nog meer bezig gehouden in mijn werkzame leven en wat doe ik nu met al mijn vrije tijd? Allereerst ben ik samen met vrouw Hanny oppas opa en – oma op onze 2 en binnenkort 3 kleinkinderen. Verder ben ik in de afgelopen jaren betrokken geweest dan wel nog actief in diverse management-, toezichthoudende en

bestuurlijke functies bij onder meer HW Wonen, Museum Hoeksche Waard, Bibliotheek Hoeksche Waard, Gereformeerde Kerk 's-Gravendeel, Ouderenwerk 's-Gravendeel en Over Rood. En dan nu een nieuwe uitdaging als penningmeester bij HWL. Een functie waar ik heel veel zin in heb. Niet alleen vanuit de bestuurlijk kant, maar - in mijn ogen nog belangrijker - het leveren van een bijdrage aan het behoud, de bescherming, de ontwikkeling en het beheer van het landschap en dan in het bijzonder in de Hoeksche Waard.

Kortom; het inhoud geven aan de kernkwaliteiten van HWL.

Ik ga ervoor!

Richard Baan

inhoud

• Redactioneel	2
• Van de bestuurstafel...	3
• Bewogen 2019 / toekomst NLC	4
• Nieuwe HWL-leden	5
• Geen oeverloop dit jaar!	6
• De Nachtpauwoog	7
• Terreinen van HWL (3)	8
• Draagt Hermien een Syden...	9
• Kleine agrorand in eigen tuin	10
• Basiscursus Paddenstoelen	11
• Natuur centraal	12
• No waste, zero waste	14
• Schoon Haringvliet	
• Natte voeten in het Veenbos...	15
• Bomen gered	16
• Regels voor kappen bomen	17
• Excursie Wintervogels...	18
• Gezocht: bestuurslid educatie	19
• 25 jaar KP: voorbereiding (2)	20
• Joops Prikbord	21
• Activiteitenkalender	22
• Adverteerders	23
• Adverteerders	24

Reageren?
baanrichard@hotmail.com of
penningmeester@hwl.nl

Uilen watch!

Vanaf half mei gaan de leden van de **Uilenwerkgroep** (ieder met eigen auto) weer op pad om kasten van steenuilen en later ook kerkuilen te controleren. Hiervoor zullen we zo veel mogelijk eerst contact opnemen om afspraken te maken. In het geval er jongen worden gezien, wordt meteen een afspraak gemaakt om op een later tijdstip te komen ringen.

I.v.m. de huidige coronamaatregelen is HET allemaal toch wel lastig momenteel en de verwachting is dat het nog wel enige tijd gaat duren voor alles normaal is. Daarom zou het mooi zijn als de bewoners van de locaties waar uilen aanwezig zijn en mogelijk broeden, ons op de hoogte willen houden.

Dat kan door een mailtje te sturen naar uilen@hwl.nl of te bellen naar een contactpersoon.

Ruud Polderman

Een bewogen 2019 en onderzoek toekomst NLC

Ruud Horijon

Op 12 maart werd de jaarlijkse ALV gehouden. 29 Leden waaronder 7 bestuursleden waren aanwezig in Klein Profijt. Een bestuurlijk veelbewogen jaar zo bleek tijdens de vergadering en een levendige discussie vond plaats over de toekomst van het Nationaal Landschap Centrum (NLC) in Numansdorp. Een vervolgvergadering wordt afgesproken voor de zomer.

Impressie Nationaal Landschap Centrum (NLC)

Omdat voorzitter Els van Veen door familieomstandigheden was verhinderd, werd de vergadering geopend door bestuurslid Henk Malta. In zijn introductie gaf hij aan, dat het plotselinge overlijden van secretaris Bob Wiggers, het aftreden van bestuurslid educatie Hilde Visscher, het plotselinge vertrek van de penningmeester Peter Kloot, de beoogde nieuwe secretaris Wouter Joosten die vlak voor de ALV zijn kandidatuur introk en de ontwikkelingen rond het Nationaal Landschap Centrum, een heel zware wissel trok op het bestuur en vooral op voorzitter Els van Veen, die voor het grootste deel de werkzaamheden van de vertrokken DB-leden overnam. Gelukkig is het gelukt twee nieuwe kandidaten te vinden om de bestuursvacatures te vervullen: Richard Baan voor de functie van penningmeester en Tineke Zuidgeest als secretaris. Tineke was in oktober al toegetreden als kandidaat voor de vervulling van de vacature educatie, maar is bereid de secretarisfunctie op zich te nemen en voorlopig ook de educatieportefeuille nog in te vullen tot in haar opvolging is voorzien. Hun benoeming, alsmede de herverkiezing van Dick van Houwelingen, werd met applaus begroet. Daarna gaf Henk Malta de denkbeeldige voorzittershamer aan de

kersvers benoemde nieuwe penningmeester en waarnemend voorzitter Richard Baan.

Voorlopige jaarverslagen

Door de bestuursproblemen kon tijdens de ALV nog geen voltooid jaarverslag en financieel jaarverslag worden gepresenteerd, maar uit de voorlopige verslagen bleek al wel, dat de verenigingsactiviteiten en het financiële resultaat niet te lijden hebben gehad, want er waren weer vele excursies, educatieve activiteiten, etc., etc., etc.. En zoals het er naar uit ziet, is volgens de voorlopige cijfers er ook een gezond financieel resultaat te verwachten.

Toekomst NLC

Oud-voorzitter Joost Kievit en drie leden hadden brieven ingediend bij het bestuur waarin zij hun zorgen uitspreken over de mogelijke plannen tot verkoop van het NLC. Zij vragen nader onderzoek te doen naar de mogelijkheden om het NLC te behouden. Over deze brieven ontstond een levendige discussie.

Het bestuur benadrukte dat er inderdaad grote zorgen zijn over de toekomst van het NLC. Het ruim tien jaar geleden gerealiseerde NLC levert al jarenlang onderdak voor activiteiten van educatie en natuurbeheer en was financieel ook gezond vooral dankzij de huurinkomsten. Echter een aantal huurders heeft hun huurcontracten beëindigd en andere huurders overwegen dat te doen. Omdat zonder deze huurinkomsten de financiële toekomst van het NLC er somber uitziet, oriënteert het algemeen bestuur zich op andere mogelijkheden. Daarbij is ook de mogelijkheid van verkoop aan de orde, temeer omdat er concrete belangstelling is getoond. Daarover is onrust ontstaan bij een aantal leden en was aanleiding voor Joost Kievit om een onderzoek uit te voeren naar het belang van behoud en nieuwe kansen voor het NLC.

Het bestuur heeft tijdens de vergadering aangegeven, dat er nadrukkelijk geen voorgenomen besluiten zijn tot verkoop, maar er is wel een probleem. Daarom stelt het bestuur voor op korte termijn een extern onafhankelijk onderzoek te laten doen, waarbij niet alleen naar de financiële kant van het NLC zal worden gekeken. Het onderzoeksrapport van Joost Kievit is waardevolle input voor dit externe onderzoek.

Een aantal leden ziet niet het nut in van een **extern** onderzoek, waarom niet intern, ook vanwege de kosten en tijd? Het bestuur geeft in zijn reactie aan, dat juist vanwege de emoties die spelen rond dit onderwerp - zoals tijdens de vergadering ook weer blijkt - het zinvol is een externe hierbij te betrekken. Dit hoeft niet lang te duren en niet veel geld te kosten. De uitkomsten van het onderzoek zullen worden besproken in een ledenvergadering.

Vóór 1 juli moet een nieuwe ledenvergadering worden gehouden, want statutair dienen jaarrekening en verslag voor 1 juli te worden vastgesteld. Afgesproken wordt 18 juni.

Stand van zaken bij het ter perse gaan:

Voor het extern onderzoek over de toekomst van het NLC zijn gesprekken gevoerd met 2 bureaus. Er vindt wel informatie-uitwisseling plaats, de Corona-maatregelen vertragen echter momenteel de voortgang. Daarnaast speelt nog het feit dat de jaarcijfers van de stichting Behoud (NLC) 2019 nog niet beschikbaar zijn door de overgang naar een ander administratiekantoor eind 2019.

De plicht tot vaststelling van de jaarcijfers voor 1 juli is versoepeld i.v.m. RIVM-maatregelen. Om die

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Vergadering: Algemene Ledenvergadering nummer 38
 Datum : **Donderdag 17 september**, 20:00 uur
 Locatie : **Nationaal Landschap Centrum (NLC)**, Veerweg 1C, 3281 LX Numansdorp

- * Opening
- * Verslag van de 37^e Algemene Ledenvergadering d.d. 12 maart 2020
- * Financieel verslag 2019
- * Verslag kascontrolecommissie
- * Jaarverslag 2019
- * Onderzoek NLC – voortgang
- * Mededelingen en actualiteiten
- * Rondvraag
- * Sluiting

reden en omdat veel van onze (bestuurs)leden binnen de risicogroep vallen, heeft het algemeen bestuur besloten de voor **18 juni geplande ledenvergadering uit te stellen naar donderdag 17 september**. De agenda treft u hierboven aan. De vergadering zal plaatsvinden in het NLC te Numansdorp en niet op Klein Profijt. Zoals tijdens de ALV ook aangegeven, wordt tussentijdse communicatie met de leden over het NLC bemoeilijkt doordat we geen e-mailbestand

hebben van alle leden en we via werkgroep coördinatoren alleen de vrijwilligers kunnen bereiken.

Als u geen vrijwilliger bent en u wilt op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond het NLC, geef dan s.v.p. aan secretariaat@hwil.nl uw e-mailadres door.

Indien u geen e-mailadres heeft, bel dan even naar Klein Profijt 0186-621888 en geef uw naam en telefoon- en adresgegevens door.

Wij heten de volgende leden hartelijk welkom!

Nieuwe leden vanaf 24-10-2019

Rebecca Buiters	<i>Zuid-Beijerland</i>
Jeanette Kuipers	<i>Strijen</i>
Ad Valkenburg	<i>Oud-Beijerland</i>
P.J. de Jong	<i>Mijnsheerenland</i>
Cees van Oostende	<i>Oud-Beijerland</i>
Carla Hart	<i>Oud-Beijerland</i>
De heer H.J. Hemmen	<i>Mijnsheerenland</i>
Liesbeth de Groot	<i>Klaaswaal</i>
Madeleine Vliegthart	<i>Strijen</i>

Nieuwe leden vanaf 25-01-2020

Pieter-Bas Kooiman	<i>Maasdam</i>
Mirjam van de Griend	<i>Nieuw-Beijerland</i>
Anita van der Wal-Dekker	<i>Zuid-Beijerland</i>
Marien de Bruijn	<i>Zuid-Beijerland</i>
Henk van den Berg	<i>Numansdorp</i>
Kees van Pelt	<i>Oud-Beijerland</i>
Jaap Scheper	<i>Mijnsheerenland</i>
Annette van der Heul	<i>Oud-Beijerland</i>
Joop Schuite	<i>Oud-Beijerland</i>
Cees Provily	<i>Puttershoek</i>
Kees-Jan Weesie	<i>Piershil</i>
Tulin Bakkers	<i>Maasdam</i>

Geen Oeverloop dit jaar!

Tekst: Piet Janssen (coördinator oeverloop) Foto's: Hans Schram

Tot 1 september geen evenementen, dan ook geen Oeverloop!

"In dertig jaar, veel voor elkaar" is het motto van de jubileum oeverloop die wij dachten op 28, 29 en 30 augustus dit jaar te organiseren. Wij zullen in 2020 wel veel voor elkaar kunnen betekenen, maar ons jubileum gaan we 27, 28 en 29 augustus 2021 vieren.

Een netwerk van prachtige wandelroutes, voor jong en oud...

In de voorgaande editie van de Waardzegger heb ik beschreven hoe u door deelname aan de Oeverloop de natuur van de randen van de Hoeksche Waard zult kunnen beleven. Door inzet van vooral de oeverlopers van het eerste uur is het afkalven wel tot staan gebracht, de oevers zijn volgend jaar weer prachtig. Tijdens het wandelen, lopen de deelnemers zover uit elkaar dat de anderhalve meter wel gegarandeerd is, maar tijdens lunch, diner, busrit en de muzikale zaterdagavond kunnen wij dat niet garanderen. De regels gelden tot 1 september, een week uitstel zou dat op kunnen vangen, maar de afbouw van de intelligente *Lock down* van Rutte gaat met zoveel onzekerheid gepaard, dat wij daar niet voor gekozen hebben. En uiteindelijk gaat het niet om de regels, maar onze eigen gezondheid en de gezondheid en werkbelasting van alle zorgmedewerkers.

Het team en de cateraars van de overloop zien u graag volgend jaar in goede gezondheid bij de 30ste Oeverloop. Met de mensen die al aangemeld en het inschrijfgeld betaald hebben, nemen wij contact op. Wij storten het geld terug en hopen dat u het reserveert voor volgend jaar. Van enkelen heb ik gehoord dat zij al aan het trainen zijn voor deelname dit jaar. Ga daar gewoon mee door!

Kent u al het wandelwegen netwerk van de Hoeksche Waard? Velen zullen de palen met de nummering hebben zien staan. Volg eens zo'n route, dan zal blijken dat de Hoeksche Waard nog meer mooie plekken kent. Op ons verzoek hebben de routes geen naam meer. Een van de voorgaande routes had de naam "oeverloop". Daar waren wij niet blij mee, want wij kregen klachten dat de oeverlopers rommel

achter lieten in de natuur en het boerenland, terwijl wij juist met vuilniszakken lopen om rommel dat is aangespoeld of achtergelaten mee te nemen. Als u alleen of met gezinsleden wandelt, loopt u geen persoonlijk risico en vergroot u ook niet de druk op de zorg. U komt soms langs de oevers, maar vaak

ook in andere mooie delen van ons agrarische eiland. Veel agrarische bedrijven bieden hun producten te koop aan. Ga er eens langs. Agrarisch ondernemers vertellen even enthousiast over hun omgang met de natuur als ervaren oeverlopers dat doen. Misschien wordt er in 2020 een brug geslagen tussen boeren en buitenlui en hun kijk op natuur en biodiversiteit. Blijf vooral wandelen!

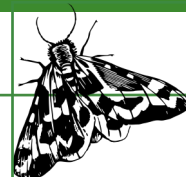

In mijn verhaal in de voorgaande Waardzegger over de deelnemers aan de eerste oeverloop is een vervelende fout geslopen. Het lijkt een verhaal uit de eerste hand, omdat ik ook als deelnemer sta vermeld. Een beetje HWL-er zal gezien hebben dat Joost Kievit de niet genoemde deelnemer was. Als ik erbij was geweest had ik ook geweten dat Mels Rijsdijk weliswaar niet meer in de Hoeksche Waard woont, maar nog onder ons is. Sorry Mels.

 HWL
Hoekschewaards Landschap
helpers van de natuur sinds 1973

De Nachtpauwoog

Ton Schilperoord (werkgroep vlinders en libellen)

In 2009 fotografeerde ik in Italië de Koningspage. Dit vond ik zo'n mooie vlinder dat ik steeds meer dagvlinders ging fotograferen. In het natuurblad "Roots" las ik destijds dat er nachtvlindernachten werden georganiseerd. Na gegoogeld te hebben kwam ik er achter dat op vrijdag 6 september 2013 een nachtvlindernacht werd gehouden bij Klein Profijt in Oud-Beijerland. Sinds die tijd ben ik vrijwilliger geworden bij de werkgroep "vlinders en libellen" van het Hoekschewaards Landschap.

Door het bezoek aan deze nachtvlindernacht ben ik ook enthousiast geworden om meer te weten te komen over nachtvlinders. Toen ik alweer een poosje meedraaide, werd het plan geopperd om een vlinderlichtval aan te schaffen. In 2015 was het zover en werd de fel begeerde 'vlinderval' aangeschaft.

vlinderval meeneem of in ieder geval mijn UV-lamp. In Erezee gebruikte ik elke nacht de val en op de laatste ochtend dat ik de val bekeek op nachtvlinders, ontdekte ik een bijzondere nachtvlinder die in de Hoeksche Waard niet voorkomt: de *Nachtpauwoog*! Natuurlijk onze kinderen en

twee tot drie weken eerder dan bij mij.

Op 22 maart 2017 kwamen de poppen gefaseerd uit bij Henk: één mannetje en de rest vrouwtjes, bij mij alleen vrouwtjes. Wat een geduld moest ik opbrengen, elke dag kijken en jawel, half april was het zover. Eindelijk de geboorte!

Ik hoop dat er meer mensen zijn die zo blij en enthousiast van vlinders worden als ik, want de werkgroep "vlinders en libellen" kan nog wel wat vrijwilligers gebruiken.

Foto Henk Bunjes

Nachtpauwoog mannetje

Al snel mocht ik gebruik maken van de inmiddels geleverde lichtval en heb ik deze val uitgeprobeerd in mijn tuin in Nieuw-Beijerland. Het resultaat was een groot succes: 18 verschillende vlinders! Daarom heb ik zelf een vlinderlichtval gemaakt, een UV-lamp gekocht via internet om zoveel mogelijk te kunnen "nachtvlinderen".

In mei 2016 een week vakantie geboekt naar Erezee in België. Ik ben zo verslaafd geraakt aan het "vlinderen" dat ik overal mijn

kleinkinderen mee laten genieten van zo'n bijzondere nachtvlinder. Het was een vrouwtje en zij had eitjes gelegd op het plexiglas van de val. Echt een wow moment.

Thuisgekomen heb ik Henk Bunjes gebeld en hebben we de eitjes gedeeld. Een poos gewacht en ja uit de eitjes kwamen kleine zwarte rupsjes. Henk heeft ze bramenblad te eten gegeven en ik wilgenblad. De rupsen verpopten bij Henk zo'n

Nachtpauwoog vrouwtje

eitjes

rups

pop

Terreinen van HWL (3)

Cees Mesker (werkgroep Beheer)

Dit keer wil ik de lezer meenemen naar Strijen, waar het Hoekschewaards Landschap (HWL) al tientallen jaren diverse interessante stukjes terrein in beheer heeft. We concentreren ons in deze bijdrage van de Waardzegger op bloemrijke grasstroken langs of in de nabijheid van de nieuwe rondweg (Randweg). Deze weg waar veel om te doen is geweest loopt vanaf de Trambaan door polder Nieuw Bonaventura en polder het land van Essche om aan te sluiten op de Weelsedijk.

Wat direct opvalt, is dat de vier rotondes die in Randweg geplaatst zijn er anders zien dan de meeste rotondes, die de Hoekschewaard rijk is. Vaak worden rotondes ingeplant met lage struiken en/of ingeplant met gecultiveerde planten, die je ook in een tuin kan verwachten. Een in 2019 uitgevoerd onderzoek naar bloemenrijkdom van deze rotondes door de plantenwerkgroep van HWL, waarbij ook rotondes nabij Maasdam onderzocht werden, leverde een groot verschil op in bloemenrijkdom.

Ongeveer 5 jaar geleden kwam het verzoek om deze te gaan onderhouden op een ecologisch verantwoorde manier, wat neer komt op het 1 á 2 keer per jaar maaien en afvoeren van maaisel. We doen dit dan ook gefaseerd, zodat er altijd stroken met bloeiende planten blijven staan. Voorwaarde is wel dat de vegetatie, niet te ruig (lees: hoog) mag worden i.v.m. de verkeersveiligheid. Na de aanleg zijn de rotondes ingezaaid met een mengsel van inheemse (wilde) planten om al snel met een bloemrijk resultaat tevoorschijn te komen. Naast de rotondes beheert HWL in de directe omgeving van drie rotondes aan de Randweg bloemrijke grasstroken, die op de zelfde manier beheerd

Koolwitjes en jeugd van Strijen ontdekken Idylle.

worden. Een deel van het maaisel wordt jaarlijks verwerkt tot hooi, waarbij wel gecontroleerd wordt of er geen Jacobskruiskruid mee geperst wordt. Deze plant bevat een giftige stof waar dieren ziek van kunnen worden.

Nabij de eerste rotonde, vanaf de Weelsedijk komend, ligt een vrij groot terrein ingeklemd tussen de Weelsedijk en de Hilsondusstraat. Dit grasland met een oppervlakte van bijna 6000 m² is in 2015 deels

ingericht als vlinder Idylle. Dit is project van de Vlinderstichting, waarbij gestreefd wordt naar een kleurrijker Nederland, meer ruimte voor vlinders en bijen en een plek voor mensen die daarvan genieten. Samen met de toenmalige gemeente Strijen heeft HWL met subsidie en advies van de Vlinderstichting deze mooie plek ingericht. De slootkant langs de Randweg is vergraven tot een ecologische oever om meer

Draagt Hermien een Syden hemPje?

Gaëlle Cagé (coördinator Fruit & Sap)

In deze Waardzegger neem ik jullie mee naar het land der appelnamen. Een bijzondere reis vol nostalgie. Het hoogstamfruit dat onze werkgroep verzorgt, bestaat grotendeels uit oude rassen die soms al honderden jaren bestaan. Van oorsprong komt de appel uit het gebied ten zuiden van de Kaukasus. Veel rassen zijn in de loop van de tijd bij toeval ontdekt of uit pitten gekweekt.

Ook Nederland heeft zo zijn eigen appelrassen. Soms specifiek streek eigen! Zo heeft Mevrouw Jantje Kroon maar liefst 2 appelrassen op haar naam staan: de Groninger Kroon en de Zoete (Winter)Kroon. Haar man, de heer S.H. Brouwer ontdekte in verschillende tuinen nieuwe appelrassen. Hij noemde ze naar zijn vrouw. Dat mevrouw Kroon in Groningen woonde, dat hoef ik wis niet uit te leggen. Zo was er de slager van Eibergen die in zijn vrije tijd een nieuw appelras ontwikkelde. Hij gaf het de naam van zijn vrouw: Hermien. Vaak ook zegt de naam van de appel iets over de smaak of de kleur. Syden Hempje zou kunnen verwijzen naar een zacht aanvoelende schil. Maar waarom dan Hempje met een -p-? Deze appel komt van oorsprong uit het Engelse Sydenham dat bekend was om zijn appelteelt. Syden Hempje is dan ook een verbastering van Sydenham. Overigens is dit ras al sinds 1740 bekend. En tot slot....hoe een Brailsford toch Bramley werd.

bewonderen waren.

Een zekere Matthew Bramley kocht in 1846 het huis en de tuin waar de appels groeiden die Ann Brailsford had geplant. De jonge zoon van een plaatselijke kwekerij was zo enthousiast over de vruchten, dat hij in 1856 aan Bramley vroeg of deze enten (= 2 jarige takjes) wilde afstaan zodat hij deze boom kon kweken. Bramley gaf toestemming onder voorwaarde dat de nieuw gekweekte bomen voortaan Bramley's Seedling zouden worden genoemd.

Aan het eind van de zomer gaan we ze weer plukken. Kom je ons helpen? Ook komt er eind 2020 weer een cursus Snoeien van hoogstam appel- & perenbomen.

Tussen 1809 en 1815 plantte de nog jonge Miss Mary Ann Brailsford enkele appelpitten in potten. Uit één van die pitjes groeide een gezonde boom waaraan jaren later voor het eerst de opvallend grote vruchten te

Er is nog appelsap te koop bij Klein Profijt!

Informatie over onze werkgroep via fruitensap@hwl.nl en <https://www.facebook.com/FruitSapdag/>

natuurlijke overgangen te creëren. Een deel van het terrein is ingezaaid met een mengsel van inheemse planten, die vooral van belang zijn voor vlinders en bijen. Er is gekeken naar een mengsel met soorten die van nature in onze regio voorkomen. Ondertussen zijn er op twee plaatsen struiken ingeplant en is een bijenhotel geplaatst. Voor publiek wordt jaarlijks een pad gemaaid zodat men van dichtbij plant en dier kan bekijken.

Bovengenoemde terreinen kunnen beschouwd worden als 'stepping stones' langs de Rondweg in Strijen. Vooral in de nazomer steken de terreintjes schril af tegen de dan kaal gemaaide bermen en zelfs slootkanten van de Randweg. In de werkgroep Zoemt, die sinds vorig jaar aan de weg timmert om meer kansen te creëren voor bijen en vlinders, zijn de bermen van de Randweg opgenomen in een ecologische verbinding dwars door polder Nieuw Bonaventura. Hier

liggen grote kansen, mits het beheer natuurvriendelijker uitgevoerd wordt. Voorstellen om het beheer te verbeteren, zullen dit jaar aan de gemeente voorgelegd worden.

Een kleine agrorand in eigen tuin

Rini Huisman (plantenwerkgroep)

Vorig jaar groeide er plotseling een hele mooie Schermbloem in onze tuin. Ik had geen idee hoe deze plant er kwam. Dat rommelige plekje bij onze schuur fleurde er helemaal van op. Ik was trots dat er zo'n mooie plant in de tuin terecht was gekomen, maar begrijpen deed ik het niet. Ik kon me niet voorstellen dat deze plant uit een andere tuin in onze wijk afkomstig was.

Ik uitte mijn verbazing tegen mijn man die zei dat hij het antwoord wel wist. Hij dacht dat de plant gegroeid was uit een gekregen zakje zaad voor agroranden en hij had meteen gedacht aan het rommelige plekje bij de schuur als mooie plek om het zaad uit te strooien. Ik vond het wel grappig dat er nu net een plant uit een zakje zaad voor agroranden, die stroken fleurige bloemen langs de akkers in de Hoeksche Waard, was opgekomen want daar ging mijn vorige verhaal voor de Waardzegger over. De plant werd inmiddels behoorlijk hoog, zeker een meter, en had vrij smalle gezaagde bladeren, die hoger aan de stengel nog smaller waren, en grote witte schermbloemen. Ik moest er zelfs een plantenstok bij plaatsen want hij was topzwaar geworden. Op 26 juli 2019 heb ik de plant, nog in bloei, op de foto gezet. Ik had wel gezien dat het een schermbloem was die ik niet kende en ben aan de hand van de foto's gaan zoeken

in de Heukels' Flora, die ik gebruik bij de plantenwerkgroep. Misschien werd hij in de flora ook wel gezien als een wilde plant en dat was zo. Ik bekeek de foto's nog eens en er vielen me weer andere details op. De dikke gegroefde stengel, die opviel als ik de foto vergrootte, zag ik terug op het getekende plaatje in de Flora en de omwindsels aan de onderkant van een scherm waren

ook te zien op de tekening, evenals de gezaagde bladeren aan de plant. De tekst bij de foto vertelde dat de onderste bladen enkel of dubbel geveerd moeten zijn en de slippen veel breder dan die van de hogere bladen. Ook dat klopte.

Bijna zeker moest het Groot akkerscherm zijn en dat werd bevestigd door andere leden van de plantenwerkgroep.

Als de bloemen van Groot akkerscherm, nadat ze uitgebloeid zijn, in de vruchttijd komen, kan de plant bijna niet meer verward worden met het Fijn akkerscherm. De uitgebloeide bloem van Groot akkerscherm verandert in de

vruchttijd niet van vorm. Als bij Fijn akkerscherm de bloemen uitgebloeid zijn, verdikken de schermstralen zich in de vruchttijd en buigen de schermen zich meestal vogelnestvormig naar binnen net als bij Peen, ook een wilde plant.

Groot akkerscherm is een eenjarige plant en bloeit in juni en juli. De plant verkiest half beschaduwde, warme, kalkrijke en stikstofrijke, vaak zandige bodems. Zeldzaam zal je Groot akkerscherm vinden in ons land maar als je de plant vindt, is dat meestal op braakliggende grond of ergens waar puin gestort is en in stedelijk gebied of Limburg. Oorspronkelijk komt de plant uit de Mediterrane regio, West-Azië en Macronesië, eilanden ten westen van West-Afrika, en wordt, net als Fijn akkerscherm, die ook zeldzaam te vinden is in de natuur, nog steeds tegen medische kwalen gebruikt. Ons Groot akkerscherm is uiteindelijk op onze composthoop beland

maar ik hoop de plant in het zomerseizoen van 2020 nog eens terug te zien in een agrorand in mijn omgeving op de fiets of lopend of verder weg in Limburg.

Basiscursus paddenstoelen 2020

Dit najaar herhaalt het HWL de succesvolle basiscursus paddenstoelen van 2018. Het is een ideale instapcursus voor wie meer wil weten over deze soortgroep. Leden van de paddenstoelenwerkgroep van het HWL maken u graag wegwijs in de wondere wereld van de paddenstoel. Basiskennis is niet vereist, wel enthousiasme en interesse.

Foto: Sjoerd Reinstra

Biefstukzwam

U kunt zich aanmelden voor de cursus door een e-mail te sturen naar: paddenstoelen@hw.nl. U ontvangt dan alle verdere informatie.

De kosten voor de gehele cursus bedragen €20,00 voor HWL-leden en €30,00 voor niet-leden.

Voor vragen kunt u op dat e-mailadres terecht of bellen met Sjoerd Reinstra (0186-602357).

Tijdens deze cursus leert u van alles over paddenstoelen in de Hoeksche Waard en daarbuiten. Aan bod komen vragen als: Wat is een paddenstoel nu eigenlijk? Waar en hoe groeien ze? Wat is hun functie in de natuur en hoe planten zij zich voort? Ook krijgt u inzicht in de soorten- en vormenrijkdom. En we gaan tijdens een tweetal excursies op zoek naar paddenstoelen in de natuur.

Cursusinformatie

De cursus bestaat uit twee theorieavonden in het NBC Klein Profijt in Oud-Beijerland en twee excursies, steeds op de zaterdag erna. Tijdens de avonden is er volop ruimte voor praktische doe-opdrachten en vragen. De cursus wordt gegeven door Marjon Kunst en Sjoerd Reinstra.

Geef u snel op, want het aantal deelnemers is beperkt (minimaal 10 en maximaal 20).

Natuurlijk is het doorgaan van de cursus mede afhankelijk van de ontwikkelingen rondom de coronacrisis.

Foto: Sjoerd Reinstra

Panteramaniet

De cursusavonden zijn op:
Donderdag 22 en 29 oktober
van 19.30 - 22.00 u.

De excursies zijn op:
Zaterdag 24 oktober
(14.00-16.00 u.) Molendijkse Bos
in Numansdorp

Zaterdag 31 oktober
(9.00 - 13.00 u.) Landgoed Valkenberg
bij Ulvenhout

Werkgroep Natuurfotografie, Joke Boerlage

Technische gegevens

Diafragma:
F4

Brandpuntsafstand:
595 mm

Belichtingstijd:
1/640

ISO:
200

Camera:
Sony RX 10 M4

Het onderwerp

Op deze foto staat de *Rietzanger*, een rietvogel die we in het broedseizoen op vele plaatsen in de Hoeksche Waard kunnen aantreffen. Het is een talrijke broedvogel, die in rietvelden, rietruigten en ook wel in riet langs sloten te vinden is. Van eind maart/ begin april tot begin oktober zijn rietzangers in Nederland aanwezig. De Rietzanger eet insecten die hij laag in de dichte vegetatie verzamelt. Het nest wordt boven de grond in het riet gebouwd. Het is een beweeglijke vogel die niet echt schuw is. Hij zingt vanuit het riet, op de top van een rietstengel of struik. Soms maakt hij een korte baltsvlucht. De zang zit vol imitaties van andere vogels, maar is altijd herkenbaar aan de krassende gedeelten.

Het maken

Tjèt tjèt tjèt vjip tijt tijt tijt tjèt tjèt tjirrrr.. Eerst hoor ik de zang en vervolgens ontdek ik de Rietzanger in het riet. Hij zit nog verstopt tussen de stengels, maar werkt zich tijdens de zang omhoog.

Mijn idee is om een foto van een zingende Rietzanger te maken in het vroege ochtendlicht. Ik wil de vogel vrij in beeld hebben en ook zijn leefomgeving laten zien.

Verstoring probeer ik tot een minimum te beperken door voldoende afstand te houden en heel rustig te bewegen. Verder is het bij het fotograferen van vogels zaak om geduld te hebben. De foto is uit de hand genomen, zodat ik kan inspelen op het gedrag.

De rietzanger geeft me de kans om mijn idee tot uitvoering te brengen en laat me tevens genieten van een heerlijk concert tijdens een prachtige ochtendstemming met deze foto als bonus.

Werkgroep Natuurfotografie, Marjon Kunst

Technische gegevens

Diafragma:
F5.6

Brandpuntsafstand:
400 mm

Belichtingstijd:
1/6400

ISO:
800

Camera:
Canon 5D Mark III

Lens:
100-400 mm

Het onderwerp

Bijen zijn cruciaal voor het leven op onze planeet. Ze bestuiven bloemen, planten en gewassen en spelen dus een belangrijke rol in de voedselproductie. Sinds een aantal jaren hoor ik gelukkig steeds meer gezoem in mijn tuin. Vele soorten hommels en bijen vliegen van bloem naar bloem om hun stuifmeel en nectar te verzamelen. Daar wil ik wel een mooie actiefoto van maken!

In mijn tuin staat ook een grote, oude treurwilg, waar vogels hun nesten in bouwen. Een dode tak is met een onderhoudsbeurt eraf gezaagd en de wondplek is afgedekt met stevig doek. Op zoek naar de plek, waar veel bijen naar toe vliegen, kom ik uit bij die treurwilg. Het blijken verwilderde honingbijen, die ingangen hebben gemaakt in het doek over de wond. Honderden, misschien wel duizenden, honingbijen vliegen in en uit.

Het maken

Een bewegend dier fotograferen, is een uitdaging. Ik ga in mijn tuin op een fotokrukje bij de Japanse Anemonen zitten. Daar krioelt het altijd van de hommels en (honing)bijen. Eerst kies ik één mooie bloem uit, maak een mooie compositie en let op een rustige achtergrond. Met mijn telelens op statief stel ik scherp op die ene bloem. En dan maar wachten totdat mijn bloem uitgekozen wordt. Als een hommel of bij op de bloem afvliegt, ratelt mijn camera achter elkaar door. Na een tijdje fotograferen, heb ik zo'n tweehonderd foto's. Daarvan zijn er veel onscherp of het insect staat niet op de goede plek op de foto. Die komen in de digitale prullenmand terecht. En dan houd je een paar foto's over, waar je heel blij van wordt. Een vliegende *Honingbij* met klompjes geel stuifmeel aan de pootjes, met zijn schaduw precies op de goede plek op een bloemblaadje.

No waste, zero waste

Dorien van de Vrie

De termen 'no waste' en 'zero waste' zijn niet meer uit de huidige maatschappij weg te denken. Zeker nu met de Corona-crisis komt het vaak voorbij. Boeren blijven zitten met een grote hoeveelheid aan producten, want ze kunnen ze niet kwijt aan restaurants. De oproep om lokaal te eten, wint steeds meer mensen. Maar wat is 'no waste', 'zero waste'?

Anderhalf jaar geleden besloot ik mijn leven om te gooien naar een 'zero waste'-leven. Die grote berg plastic moest minder worden. Al snel werd het een duurzame leefstijl en niet per se 'zero waste'. Het makkelijkste om de plastic berg te verminderen, is: voedsel. Stukje bij beter wordt iedereen zich meer bewust van wat hij eet. In de supermarkt is echter alles te verkrijgen het hele jaar door: tomaten in de winter, boerenkool in de zomer. Het is zo vanzelfsprekend dat we er niet eens meer verbaasd over zijn. We zijn juist verbaasd als we horen dat tomaten in de winter helemaal niet duurzaam zijn.

In eerste instantie kun je plastic verpakkingen vermijden. Veel producten die in het seizoen zijn, zitten niet in plastic, want juist dit plastic beschermt de groenten die kwetsbaarder zijn als ze niet in het seizoen zijn. Daarnaast kun je je meer gaan verdiepen in duurzaam eten. Milieu Centraal heeft een hele makkelijke website en app waarop te zien is welke groente en welk fruit wanneer een goede keuze is. Toch blijft het lastig, want ook die avocado is af en toe gewoon lekker of die smoothie met banaan ook. Je moet zelf kiezen wat voor jou leefbaar is en hoe ver je wilt gaan om plastic te vermijden. Dus af en toe wel die groente of fruit eten die

niet in het seizoen is, maar die je wel heel lekker vindt.

In de Hoeksche Waard kun je heel makkelijk lokaal boodschappen doen, omdat er zoveel boeren zijn. Heerlijk om op je fiets langs de boeren te gaan en je verse groente/fruit te halen. Zelfs zuivel en vlees kun je gemakkelijk lokaal halen bij onder andere Weiderund en Hoeksche Zuivel. Vaak kun je producten bij de boeren zonder verpakking halen, je eigen bakjes meenemen of in grote hoeveelheden meenemen. Kortom, de Hoeksche Waard is een prima locatie voor een duurzaam en lokaal leven.

Schoon Haringvliet

Tineke Zuidgeest

Het Instituut voor Natuureducatie (IVN) is in 2018 gestart met de actie Schone rivieren. Er wordt sindsdien hard gewerkt door IVN en haar Schone Rivieren-partners om iedereen te overtuigen van het nut en de noodzaak om geen afval meer in de rivieren terecht te laten komen.

Een voorbeeld: in 2019 heeft een recordaantal vrijwilligers zich door weer en wind ingezet om het afval langs de Maas op te ruimen. Van maart tot en met half mei 2019 zijn meer dan 2800 vrijwilligers druk bezig geweest om ongeveer 200 kilometer Maasoever te ontdoen van, met name, plastic afval. Deze actie heeft 4335 gevulde vuilniszakken van 60 liter opgeleverd. Dit is een enorme berg afval! Maar het is minder dan in 2018, een positief gegeven. Vermoedelijk heeft de lagere waterstand in de winter ook een rol gespeeld, we mogen ons dus niet rijk rekenen. Dit succes ruikt naar meer en daardoor is besloten de actie verder uit te breiden en zo

kwam ook het Haringvliet in beeld. In december 2018 is de conferentie Schoon Haringvliet georganiseerd door Rijkswaterstaat, Provincie Zuid-Holland, gemeente Goeree-Overflakkee, Vogelbescherming, NLDelta en IVN Natuureducatie. Daar is de ambitie uitgesproken om een meerjarig programma te ontwikkelen voor de aanpak van zwerfvuil in en langs het Haringvliet. In 2019 is een daadwerkelijke start gemaakt met het programma Schoon Haringvliet.

Staatsbosbeheer en HWL willen hier ook graag aan bijdragen en al pratende zijn we op het idee gekomen om de scholen te betrekken bij het schoonmaken van

onze oevers langs het Haringvliet. Dat moest dan wel bij voorkeur in maart gebeuren voor het begin van het vogelbroedseizoen. Al snel bleek de voorbereidingstijd te kort en hebben we nog geen uitvoering aan dit idee kunnen geven. Maar we zijn zeker van plan dit idee weer op te pakken en te kijken of we de scholen kunnen interesseren voor deelname aan de actie. Voor deze activiteit zijn we ook op zoek naar vrijwilligers. Het gevonden rivierafval levert behoorlijk wat informatie op over de herkomst van het afval. Vaak blijkt het afval te herleiden tot een aantal

Natte voeten in het Veenbos...

Mariane van Kasteel (werkgroep Jeugd & Natuur)

Ook dit jaar heeft onze werkgroep weer een jeugdactiviteit georganiseerd in de voorjaarsvakantie. Sinds twee jaar organiseren wij de jeugdactiviteiten in het Nationaal Landschapscentrum (NLC) om dat meer onder de aandacht te brengen. Het valt op, dat veel mensen wel Klein Profijt kennen, maar niet bekend zijn met het NLC in Numansdorp.

Haast tegen beter weten in hielden we vast aan weer een jeugdactiviteit in het NLC. Vaak deden er slechts een paar kinderen mee met de activiteiten. Erg jammer. Dit keer echter hadden we een groep van bijna 20 kinderen! Vanuit het NLC hebben we een wandeling gemaakt door het Veenbos. De kleinsten vonden het soms best spannend en ver, de grotere kinderen konden lekker ravotten. Ook zo vroeg in het seizoen is er – als je goed om je heen kijkt – van alles te ontdekken. Nu kun je het je haast niet meer voorstellen, maar toen stonden sommige stukken van het Veenbos bijna blank en moest er gezocht worden naar een mogelijkheid om droge voeten te houden. Dat is uiteraard zeker

om iets te knutselen met de gevonden materialen. Het is zo leuk om te zien hoe creatief kinderen zijn. Wij kunnen wel een paar voorbeelden maken, maar iedereen gaat er op zijn/haar manier mee aan de slag en er is geen natuurknutsel hetzelfde. Leuk ook om te zien dat er altijd wel een paar enthousiaste grootouders met kleinkinderen zijn. Kleinkinderen worden geholpen, maar opa's en oma's knutselen zelf ook lekker mee.

Fijn dat deze voorjaarsactiviteit nog

kon doorgaan, want twee weken later werden de coronamaatregelen van kracht. Dat betekende dat de traditionele Paaswandeling op Tweede Paasdag op De Staart bij Klein Profijt met aansluitend eieren zoeken niet door kon gaan. Ook de geplande activiteit in de meivakantie, de slootjesdagen en

de grote kinderen niet gelukt! Terug in het NLC was er voor alle kinderen iets te drinken en te eten, waarna iedereen aan de slag kon

de jeugdnatuurdag gaan niet door.

Net zoals u allen, hopen ook wij dat de coronamaatregelen binnenkort versoepeld worden en dat we dan weer een leuke natuuractiviteit voor de jeugd kunnen organiseren.

Namens de werkgroep Jeugd & Natuur wens ik u een mooie zomer toe. Zorg goed voor uw naasten en uzelf, blijf gezond en geniet van de natuur!

bedrijven en dat biedt de mogelijkheid om met die bedrijven in gesprek te gaan over het verminderen en beter nog het voorkomen van het afval in de rivier en langs de oevers. Daarnaast wordt het rivierafval ook wetenschappelijk onderzocht. Hiervoor wordt de internationaal erkende OSPAR-methode

gehanteerd zodat de kwaliteit van de onderzoek data is gegarandeerd. Vrijwilligers worden opgeleid tot rivierafval-onderzoekers die het afval langs rivieren turven en indelen in categorieën. Het onderzoek wordt uitgevoerd van 2017 t/m 2021. Parallel aan dit onderzoek door vrijwilligers, monitort Stichting De

Noordzee de rivierstranden volgens dezelfde OSPAR-methodiek. Zo komt er een betrouwbaar beeld van de hoeveelheden en de herkomst van rivierafval.

Meer informatie is te vinden op: <https://schonerivieren.org>

Bomen gered

Harm de Oude

Water Natuurlijk Hollandse Delta pleitte het afgelopen jaar op tal van manieren voor behoud van de bomenrij langs het Volkerak op Goeree Overflakkee. Met succes, een combinatie van goede argumenten en grote publieke aandacht deden z'n werk in het waterschapsbestuur. Heemraad Petra van Nes toont haar groene hart en besluit tot duurzame instandhouding van de rij van 1139 populieren.

Argumentatie

De bomenrij staat langs de waterkerende dijk aan het Volkerak. De veiligheid van de dijk heeft ook voor Water Natuurlijk uiteraard de hoogste prioriteit. Door het stellen van vragen en eigen onderzoek kwam naar voren dat deze veiligheid niet in het geding is. Ook de veiligheid voor verkeer was niet of nauwelijks factor. Het belang van natuur en landschap is daarentegen zeer groot. Het betreft een beeldbepalende bomenrij met grote cultuurhistorische waarde. Ook voor natuur zijn de bomen extreem waardevol. Het waterschap Hollandse Delta schrijft hierover in het nu genomen besluit:

Vanwege de geconstateerde rijke aanwezigheid van vogels en vleermuizen was nader onderzoek noodzakelijk. Daarvan zijn in februari 2020 de resultaten met de ambtelijke organisatie gedeeld. Hieruit is gebleken dat de bomenrij een heel belangrijke functie vervult voor trekvogels en nog meer voor diverse soorten vleermuizen waaronder de Ruige dwergvleermuis. Zij nestelen, paren en foerageren hier veelvuldig, waarbij alle bomen een bepaalde functie vervullen. Voor vleermuizen is dit een uniek stukje natuur door de combinatie van voedselrijk zoet water (Natura 2000 gebied) met

windluwe plekken achter de bomenrij waar grote aantallen insecten voorkomen. Soortgelijke plekken met dergelijke aantallen vleermuizen zijn elders in ons land niet bekend.

Publieke betrokkenheid

Naast goede argumenten was de grote publieke betrokkenheid erg belangrijk. Duizenden mensen toonden die betrokkenheid via de door Water Natuurlijk gebruikte media. Een gestarte petitie voor het behoud van de 1139 bomen werd een succes. De respons van de bewoners van Goeree Overflakkee en liefhebbers van bomen en biodiversiteit was overweldigend. In stilte hadden we gehoopt op 1139 ondertekenaars van de petitie. Om zo symbolisch iedere boom een stem te geven. Het werden er 2879, een geweldige stimulans in onze strijd voor het behoud van de bomenrij langs het Volkerak en voor een goed bomenbeleid. De petitie werd op 27 november 2019 door onze regiovertegenwoordiger Rinus Kik aangeboden aan heemraad Van Nes. Zij noemde het een belangrijk signaal en een steun in de rug bij het opstellen van het nieuwe groenbeleidsplan. Ook kondigde zij een moratorium aan op de kap, in afwachting van een besluit over de bomenrij.

Besluit

Dat besluit ligt er nu. Er wordt niet gekapt, maar gestart met het wegwerken van het achterstallig onderhoud. In overleg met de betrokken organisaties, zoals de Vereniging Natuur en Landschapsbescherming Goeree Overflakkee wordt een plan gemaakt voor geleidelijke verjonging van de bomenrij, waarbij behoud van natuur en landschap uitgangspunt is. Heemraad wegen & groen Petra van Nes-de Man: *"Ik wil zorgvuldig omgaan met het beheer van alle bomen in ons gebied. Uit het onderzoek blijkt nu dat de populieren langs het Volkerak veel waarde hebben voor met name trekvogels en vleermuizen. Bovendien heeft de beeldbepalende bomenrij een grote landschappelijke waarde."*

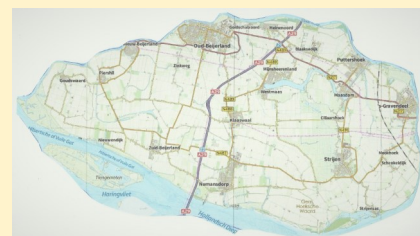
Water Natuurlijk is blij met dit besluit en zal blijven meedenken over de toekomst van deze prachtige rij populieren. Zij ziet het besluit ook als een belangrijke stap naar een "groener" waterschap.

Voor verdere informatie:
Anne Mollema, fractievoorzitter Water Natuurlijk Hollandse Delta, telefoon 0611017484
Joost Kievit MSc, voorzitter Water Natuurlijk Hollandse Delta, telefoon 078-6731522

CURSUS (onder voorbehoud)

"Historie waterhuishouding Hoeksche Waard"

Docent : Jesse in 't Veld, molenaar van korenmolen De Lelie in Puttershoek
Datum : 14 juni
Plaats : voormalig stoomgemaal / tegenwoordig vogeluitkijkpost
Hoekseweg (tegenover karting baan), Strijen
Kosten : leden € 3,00, niet leden € 5,00
Aanmelden : kantoor@hwl.nl

Kappen van bomen, wat zijn de regels? (deel 1)

Jan Prince (planologie en milieu)

Er zijn de laatste jaren nogal wat bomen gekapt in de Hoeksche Waard. Onder meer vanwege de dijkverzwaring, groot onderhoud van provinciale wegen en de aanleg van een natuurvriendelijke oever langs de Schuringsche Haven. Ook de geplande kap van ruim duizend bomen ten behoeve van de aanleg van Windpark Oude Maas heeft nogal wat beroering gewekt. Over het kappen van bomen bestaat nogal wat onduidelijkheid. Wanneer mag er gekapt worden of juist niet, welke regels zijn er en wat zijn de mogelijkheden om daar iets tegen te doen? In dit artikel hoop ik daar wat duidelijkheid in te brengen.

De regels voor het kappen van bomen vinden we in de:

- * Wet natuurbescherming
- * Omgevingsverordening Zuid-Holland
- * Algemene plaatselijke verordening
- * Keur van het Waterschap

Wet natuurbescherming (Wet Nb)

Deze wet is van kracht sinds 1 januari 1917 en verving de Natuurbeschermingswet en de Boswet. De Wet Nb heeft, voor wat betreft bomen, als doel, het bestaande bosareaal te behouden. De wet hanteert het begrip 'houtopstand'. Dit is zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte heeft van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Er zijn uitzonderingen waarop de Wet Nb niet van toepassing is:.

- Bomen binnen de bebouwde kom.
- Bomen op erven en in tuinen, fruitbomen en windschermen om boomgaarden.
- Uit wilgen of populieren bestaande beplantingen langs wegen, watergangen en landbouwgronden.
- Onder nadere voorwaarden, productiebossen van wilgen, populieren, essen of elzen.
- Het dunnen van een houtopstand.
- Instandhoudingsmaatregelen voor Natura2000-gebieden.

Daarnaast zijn er nog een paar uitzonderingsbepalingen, maar dat voert te ver voor dit beknopte artikel. Wie hier meer over wil weten kan paragraaf 4.12 van de Wet Nb er op nalezen.

Voor het kappen van een hout-

Het kappen voor natuurmaatregelen is niet meldplichtig.

opstand geldt een meldplicht aan de provincie (meer precies gedeputeerde staten). De provincie beoordeelt of er sprake is van bijzondere natuur- of landschapswaarden. Als dat het geval is, kan de provincie een kapverbod opleggen. Dit verbod geldt voor een periode van vijf jaar. Daarna volgt een nieuwe afweging en kan de provincie weer een verbod voor weer vijf jaar opleggen. Vanuit de Wet Nb is dus geen vergunning vereist, er is slechts meldplicht aan gedeputeerde staten, behoudens de bovengenoemde uitzonderingen.

De Wet Nb schrijft ook een herplantplicht voor. Dit moet binnen drie jaar gebeuren. Als er geen mogelijkheid is om te herplanten of als dit niet wenselijk is, moet een ontheffing worden aangevraagd bij de provincie. Provincie Zuid-Holland, Waterschap Hollandse Delta en de gemeente Hoeksche Waard hebben als beleid, dat in hun beheergebied altijd wordt

herplant, ook als er geen herplantplicht is.

Omgevingsverordening Zuid-Holland

In de provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland zijn, vanuit de Wet Nb, meer gedetailleerde regels opgenomen voor het vellen van houtopstanden. Het gaat hierbij om de wijze van melden en eisen aan herbeplanting. Er is in bepaalde gevallen ook vrijstelling van meld- en herplantplicht. Zo is er voor onderhoud van bos - het gaat in dit artikel te ver om de details, het wegwerken van achterstallig onderhoud of het maken van verjongingsgaten - geen meld- en herplantplicht. Ook voor het kappen ten behoeve van natuurmaatregelen of natuurherstel geldt geen herplantplicht.

In de volgende Waardzegger: de APV, Keur van het waterschap en bezwaar en beroep.

Excursie Wintervogels en Erfgoed Oeverlanden

Henk de Koning (werkgroep Excursies)

Ook dit jaar is er weer sprake van een interessant excursieprogramma. Het kostte wel wat meer moeite dan andere jaren. Dit ligt voornamelijk aan de pandemie of excursies wel of niet kunnen doorgaan. Ook blijft de werkgroep excursies achtervolgen dat meerdere 'afgestudeerde' landschaps- en natuurgidsen andere wegen bewandelen dan het leveren van bijdragen aan het excursieprogramma.

Waar ligt dit aan? Is het gidsen van een excursie niet interessant genoeg, kost het teveel tijd en werk qua voorbereiding, zijn zij drukker dan vroeger bezig met eigen activiteiten of worden zij onvoldoende gestimuleerd door HWL? Eén ding is duidelijk, een select groepje van gidsen organiseert inmiddels jaar in en jaar uit de excursies. Nogmaals, hierbij een verzoek tot alle lezers: denk hier eens over na, en, gids of geen gids, als je denkt dat je een excursieonderwerp hebt en hieraan een bijdrage kunt leveren, dan hoort ondergetekende dit graag!

Toch hebben wij nog voorafgaand aan de pandemie nog een excursie kunnen uitvoeren en wel op 7 maart naar de Oeverlanden bij Strijensas, je weet wel, het natuurgebied vlakbij die mooie witte oude brug in Strijensas. Strijensas, bekend om zijn verleden waar in het zicht van de haven op het woelige Hollands Diep in 1711 Johan Willem Friso, de stamhouder van ons koningshuis, verdronk. Maar ook een plaats waar in 1875 Suze Groeneweg werd geboren, die later het eerste vrouwelijke Tweede Kamerlid werd.

De Oeverlanden Hollands Diep als resultaat van het omzetten van de Albert-, Pieters- en Leendertspolder en gecombineerd met de Plaat van het Land van Essche en Zeehondenplaat is een interessant natuurgebied geworden qua flora en fauna. Onder meer hierdoor, een gebied waar interessante excursies mogelijk zijn. Ik denk maar aan de jaarlijkse Oliebollenwandeling (dit jaar weer op 30 december). De zomerkades van het voornoemde gebied zijn op

twee plaatsen doorbroken en verlaagd om het water uit het Hollands Diep weer vrij in- en uit te laten stromen. Door deze 'eb- en vloedwerking' is het een aantrekkelijk gebied voor veel soorten vogels.

De excursie Oeverlanden begint altijd op het parkeerterrein bij de witte brug alwaar de geschiedenis van de omgeving ter sprake komt. Hierna, langzaam maar zeker, wordt richting de Motte Uitzichttoren gewandeld. In het begin van het pad zien wij aan weerszijden ruigten met riet en opkomende berenklaauw en balsemien. Maar ook een bos bestaande uit wilgen, hondsroos, rode kornoelje en elzen. Bij het water aangekomen, wordt stilgestaan om een ieder de gelegenheid te bieden de aanwezige watervogels met verrekijkers te bewonderen. Onze rasvogelaar Hugo heeft inmiddels een aantal interessante watervogels met zijn telescoop kijker in het vizier en laat daar deelnemers van meegenieten en vertelt wat over die vogels. Dit herhaalt zich meerdere malen daar het uitstekend vogelweer is. De zon schijnt, zuidwestenwind 3 en een temperatuur van 13 graden Celsius.

Bij en vanuit de toren een mooi uitzicht over de Oeverlanden, de watervogels alom, de bijenkasten en zandheuvel met pas in het

Kijken naar vogels....

voorjaar nesten van oeverzwaluwen. De aanwezige korstmossen op de Motte worden toegelicht en op de terugweg brengt René het onderwerp braakbal ter sprake. Een paar deelnemers breken de door René uitgereikte uilenbraakballen in stukjes en zien dan botjes en stukjes schedels van muizen.

Terug bij het parkeerterrein aangekomen, wordt de inhoud van de informatieborden ter sprake gebracht, maar ook de dijkwerkzaamheden van inmiddels al weer enige jaren geleden en het gebouwtje voor het meten van de luchtkwaliteit. Tot slot bekijken wij de ingevulde vogeltellijst met hierop 37 verschillende vogels.

Dat uiteindelijk twee deelnemers lid willen worden van HWL en twee andere deelnemers lid willen worden van een werkgroep, maakt de afsluiting van deze excursie alleen nog maar leuker.

Gezocht: bestuurslid educatie

Het huidig bestuurslid educatie **Tineke Zuidgeest** aanvaardde bij de laatste ALV de functie van secretaris binnen het algemeen en dagelijks bestuur. Daarom wordt voor educatie dringend een opvolger gezocht.

Als bestuurslid educatie vertegenwoordig je de afdeling educatie in het algemeen bestuur van HWL.

Met andere bestuursleden zorg je voor de communicatie en samenwerking tussen jouw onderdeel educatie en de andere afdelingen van HWL.

Binnen de Hoeksche Waard onderhoud je contacten en werk je samen met organisaties die educatieve activiteiten op het gebied van natuureducatie organiseren of een samenwerking zoeken met HWL. Naast de interne communicatie onderhoud je contacten en werk je samen met andere organisaties zoals IVN en natuurorganisaties buiten de Hoeksche Waard.

Specifiek ben je verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van je onderdeel. Je ondersteunt en motiveert vrijwilligers die in de verschillende werkgroepen actief zijn. Samen met de vrijwilligers van educatie bewaak en ontwikkel je educatieve activiteiten voor zowel jeugd als volwassenen. Daarnaast beheer je het toegekend budget en doet samen met de penningmeester subsidie aanvragen. Aan het eind van ieder verenigingsjaar lever je een bijdrage aan het jaaroverzicht van dat jaar wat tevens een verantwoording is voor de subsidie verstrekkers.

De afdeling educatie is één van de grote blikvangers van HWL. Jaarlijks doen duizenden

kinderen en volwassenen mee met de educatie-activiteiten van HWL.

Dit wordt mogelijk gemaakt door 8 werkgroepen, die autonoom functioneren te weten:

*Schooleducatie:

Binnen de schooleducatie zijn twee werkgroepen actief.

Deze werkgroepen bieden zowel in Klein Profijt als het Nationaal Landschapscentrum aan alle basisschool kinderen uit de Hoeksche Waard natuurlessen aan.

***Jeugd en Natuur:** Deze werkgroep organiseert natuureducatie voor de jeugd tot ca. 12 jaar op tijdstippen buiten de schooltijden.

***Cursussen:** Deze werkgroep biedt jaarlijks een programma cursussen.

***Lezingen:** Maandelijks organiseert deze werkgroep een lezing.

***Excursies:** deze werkgroep organiseert jaarlijks ca. 15 natuurexcursies.

***Natuurfotografie:** In deze werkgroep wordt de liefde voor de natuur gecombineerd met dezelfde liefde voor fotografie.

***Oeverloop:** Deze wordt jaarlijks eind van augustus door de werkgroep georganiseerd.

Wil je deze uitdaging aangaan, neem dan via educatie@hwl.nl contact op met het huidig bestuurslid educatie a.i. **Tineke Zuidgeest** voor een informatief gesprek.

Kijk voor meer vacatures op hwl.nl klik dan aan de linkerkant op `vereniging` en dan `vacatures`.

Bouw en ingebruikname (2)

Ruud Horijon

Op 12 oktober 2020 is het 25 jaar geleden dat het natuurbezoekerscentrum (NBC) Klein Profijt, tevens het nieuwe onderkomen van onze vereniging, officieel werd geopend. In de 4 edities van de Waardzegger van dit jaar gaan we in op de voorbereiding, de bouw, de ontwikkelingen in de afgelopen 25 jaar en de toekomst. Nu, in deel 2, de bouw en ingebruikname.

Sloop van het HC Andersenhuis. V.r.n.l.: Merijn v.d. Hoogenhoff en Joost Kievit. De anderen zijn bij de redactie niet bekend.

Zoals in de vorige editie vermeld, werd op 23 februari 1994 het groene licht gegeven door de ALV en kon echt met de bouw worden begonnen. Het werd een proces van *circulair bouwen*, voordat die term was uitgevonden. Bron voor vele materialen die werden benut bij de herbouw was het te slopen HC Andersenhuis in Heinenoord, waarvoor HWL een deal met de sloper had gemaakt.

Eén van de vrijwilligers die heel actief bij de bouw was betrokken, was Merijn van den Hoogenhoff, die in september 1994 als vrijwilliger in beeld kwam bij HWL en later in dienst van HWL kwam als beheerder van het NBC:

“Ik had geen werk en was als één van de weinige vrijwilligers ook overdag inzetbaar. Mijn taak was eigenlijk het werk voorbereiden voor de avondvrijwilligers. Dat betekende in de praktijk héél veel spijkers trekken, materialen transporteren, etc.. Ik heb best veel meegemaakt: van een trap gevallen waarvoor de ambulance nog moest komen; iets te hard door de bocht met trekker vol materialen, waardoor aanhangwagen omkiepte bij de Jan v.d. Heijdenstraat met alle

materialen...”

Het werd ook nog eens een maatschappelijk breed gedragen project. Oud-voorzitter Joost Kievit

herinnert zich:

“Door de hele voorgeschiedenis met de brand en vandalisme, en natuurlijk het aansprekende plan, was er een enorme sympathie en steun vanuit de bevolking, bedrijven en instellingen. De toenmalige technische school uit Oud-Beijerland maakte de luiken en kozijnen, de architect rekende geen kosten, een aannemer schonk het dak, Masterfoods (MARS) bouwde de toiletten de oude eigenaren van de zalmvisserij schonken een schilderij, etc., etc.. Echt hartverwarmend en een enorme stimulans. Een paar jaar later zag je dat opnieuw, toen de schuur afbrandde en ook zoveel hartverwarmende steun kwam uit de bevolking”

Waren er ook tegenvallers? Joost Kievit:

“Die waren er zeker. We kregen een onvoorziene factuur van de nutsbedrijven van maar liefst fl. 40.000, waar we enorm mee in ons maag zaten. Maar gelukkig was de gemeente toeschietelijk en nam deze kosten voor haar rekening, in ruil voor het uitgewerkte plan voor natuurontwikkeling op de Staart, dat HWL de gemeente had aangeboden, waar de gemeente veel geld mee uitspaarde aan plankosten.”

Door de enorme steun en de grote

Klein Profijt in de steigers voor vernieuwing van het dak.

groep vrijwilligers vorderde de bouw gestaag en na ruim een jaar bouwtijd was het dan zover dat het NBC Klein Profijt in gebruik kon worden genomen. Er waren veel genodigden bij de officiële ingebruikname op 12 oktober 1995. In de diverse toespraken werd aangegeven, wat een geweldig voorbeeld dit project was van samenwerking, waardoor een droom werkelijkheid kon worden. Voor voorzitter Joost Kievit was het extra feest, want uitgerekend deze dag

was ook zijn vrouw An jarig en aansluitend aan de openingshandelingen in Klein Profijt werd haar verjaardag gevierd. De opbrengst van het feestje was daarmee ook de eerste officiële inkomsten voor NBC Klein Profijt.

Volgende Waardzegger, deel 3: ontwikkelingen 1996-2020

Heel veel support, hier een schoolklas, helpend bij het terreinbeheer en boomplanten.

Commissaris van de Koningin, mevr. Leemhuis-Stout en voorzitter Joost Kievit heffen het glas, na de onthulling van de plaque, die nog steeds de ontvangsthaf siert.

Joop's PRIKBORD

deadlines kopij inleveren!

31 juli (herfstnummer)

30 oktober (winternummer)

Voor de meest recente informatie kijken op www.kwbl.nl

*Bang voor een virus?
Neem een goede virusscanner!*

Houd het veilig, houd afstand!

De onderstaande activiteiten zijn i.v.m. de afgekondigde coronamaatregelen onder voorbehoud.

Zaterdag 6 juni Orchideeën kijken in de Argusvlinder

14.00-16.00 uur

Parkeerterrein bij de molen De Lelie, Molendijk 2, 3297 LC Puttershoek

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Maandag 8 juni Meelopen met inventarisatie Plantenwerkgroep

09.30 uur

Gorsdijk t.h.v. de Griendweg 39, 's-Gravendeel

Gratis, wel aanmelden via excursies@hwl.nl

Vrijdag 19 juni Nationale Nachtvlinder Nacht

Vanaf 22.30 uur

NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud Beijerland

Gratis, wel aanmelden via excursies@hwl.nl

Zondag 21 juni Midzomeravondwandeling in de Oeverlanden

20.30-23.00 uur

Grote parkeerplaats bij Buitendijk, vanuit Sas voorbij einde Wielweg/Schenkeldijk te Strijen

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Donderdag 23 juli Meelopen met inventarisatie Plantenwerkgroep

14.00 uur

Hoek Middelsluisdijk westzijde/Groene Kruisweg, Numansdorp

Gratis, wel aanmelden via excursies@hwl.nl

Donderdag 6 augustus Meelopen met inventarisatie Plantenwerkgroep

19.00 uur

Tiendgorzen, parkeerplaats Veerdienst Tiengemetten, Nieuwendijk

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 5 september Bezoek aan het Moderne Landbouwbedrijf van Familie Klompe

14.00-16.00 uur

Stougjesdijk 168, 3271 KG, Mijnsheerenland

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zondag 13 september Bezoek molen De Lelie en Argusvlinder

14.00-16.00 uur

Parkeerterrein bij de molen, Molendijk 2, 3297 LC Puttershoek

Gratis, i.v.m. Open Monumentendag, aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 26 september FruitSapdag

Verwerken van fruit tot sap en verkoop. Geen verdere activiteiten.
Ritselaarsdijk (appeldijk) 8, Mijnsheerenland

Zondag 27 september Bloemen- en Graskruidenranden

Berkestee (fam. V.d. Hoek), Westdijk 50, 3274 KG Heinenoord

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 10 oktober Ontdek Westmaas

14.00-16.00 uur

Kerkplein, Westmaas

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Kijk voor meer en meest recente informatie op www.hwl.nl
Kosten standaard excursie: leden € 3,00, niet leden € 5,00
Kinderen tot en met 12 jaar € 2,00

De Hoekse Bijenkorf

**puur natuurlijke honing
uit eigen streek
koud geslingerd**

- In- en verkoop van honing
- Keurmeester
- Specialist bijenproducten
- Verhuur bijenvolken voor bestuiving

- Streek- en puurmarkten
- Verkoop van pro polis producten
- Certificaat erkend streekproduct
- Workshops
- Zwermverwijdering

Imker **FLIP WOLS** info@dehoeksebijenkorf.nl

06-21818946 Nassaulaan 140 3297BJ Puttershoek

www.dehoeksebijenkorf.nl/

QUADRAAT

QUALITY PRINTING

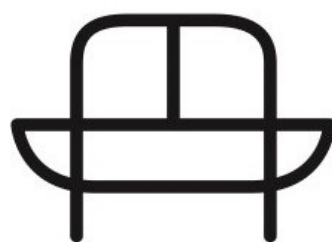
- Huisstijl
- Promotie
- Verpakkingen
- Presentatie, displays
- Signing
- Stickers, labels
- Direct mail
- Buitenreclame
- Bedrijfs- en winkelinrichting
- Specials op hout, metaal, kunststof

WWW.QUADRAAT.NL

Jan van der Heijdenstraat 25 | 3261 LE Oud-Beijerland | t 0186 61 72 33 | e info@quadraat.nl

HW
werkt!
Werk voor iedereen

DOMINIKQ
MEUBELSTOFFEERDERIJ

Oostdijk 187 - 3261 KE - OUD-BEIJERLAND
0186 - 621 430 - www.dominikq.nl

Spreek online af bij kapsalon **Capili** en kies je eigen korting

Kijk op www.Capili.nl

X Capili

hart
voor **REGELEN**

Deze zomer genieten van een
opgeruimde schuur, garage,
zolder of caravan?

Laat mij het regelen!

Tel: 06 13193313
Mail: m.denboer@hartvoorregelen.nl

Neem nú een
abonnement

Dichtbij
af te halen

Mét verrassende
recepten!

Welkom bij de boer!

Kijk op onze site
voor het actuele
programma.

Geniet wekelijks van biologische groenten, fruit,
aardappelen en speltpasta van boerderij Landzicht.

Landzicht biologisch
groentenabonnement.nl
Boerderij Landzicht
Mees en Ageeth Visser
Broekseweg 2a, 3291 LA Strijen
info@groentenabonnement.nl
www.groentenabonnement.nl

waardzegger

Kies voor biodiversiteit in úw Hoeksche Waard!